

Szanowni Państwo, drodzy Czytelnicy,
oddajemy w Państwa ręce 51. numer Kwartalnika „Niepełnosprawność – Zagadnienia, Problemy, Rozwiązania”. Na łamach najnowszego wydania naszego kwartalnika naukowego, w dziale „System wsparcia osób niepełnosprawnych” prezentujemy Państwu m.in. kolejną sekcję raportu *Global report on assistive technology* Światowej Organizacji Zdrowia, stanowiącego kompleksowy przegląd stanu technologii wspomagających na całym świecie, który identyfikuje kluczowe wyzwania oraz sugeruje konkretne działania mające na celu poprawę sytuacji. Raport jest wezwaniem do działania dla rządów, organizacji międzynarodowych, sektora prywatnego oraz społeczeństwa obywatelskiego, aby wspólnie pracować nad zapewnieniem dostępu do niezbędnych technologii wspomagających dla wszystkich potrzebujących.

W dziale „Medyczne aspekty niepełnosprawności” prezentujemy *Podsumowanie wyników badania oczekiwań i potrzeb pacjentów z niepełnosprawnością wzrokową wobec świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej w Polsce*. W badaniu przeprowadzonym w 2021 roku w ramach pracy doktorskiej zbadano oczekiwania i potrzeby osób słabowidzących i niewidomych wobec usług podstawowej opieki zdrowotnej w Polsce. Udział w badaniu wzięło 219 osób w wieku od 18 do 88 lat z całego kraju. Respondenci wypełniali kwestionariusz „Pacjent – Oczekiwania i Wartości” z projektu QUALICOPC, autorski kwestionariusz dotyczący teleporad oraz formularz zawierający pytania o zmienne socjodemograficzne, niepełnosprawność, stan zdrowia i kompetencje cyfrowe.

W analizie danych wykorzystano metody opisowe oraz metody wnioskowania i przewidywania statystycznego. Odpowiedzi na pytania otwarte zostały poddane analizie treści. Wyniki badania wykazały, że równość i dostępność opieki zdrowotnej były najważniejsze dla badanych. Zainteresowanie teleporadami wyraziła połowa respondentów. Potrzeby respondentów różniły się w zależności od wieku, płci, stanu zdrowia, jakości życia, funkcjonowania społecznego oraz stopnia utraty wzroku. Wyniki te mają praktyczne zastosowanie w kształceniu kadr medycznych, planowaniu polityk zdrowotnych i dalszych badaniach naukowych.

W dziale „Społeczno-ekonomiczne aspekty niepełnosprawności” prezentujemy m.in. artykuł *Ukryte stereotypy i uprzedzenia wobec osób niewidomych w Polsce*. Ludzie różnie postrzegają członków grup mniejszościowych, w tym osoby niewidome. Badanie na grupie 259 osób w Polsce wykazało istnienie paternalistycznego stereotypu, który charakteryzuje się wysokim ciepłem i niską kompetencją. Stereotyp ten jest często wyrażany niejawnie z powodu norm społecznych, które nie pozwalają otwarcie podważać kompetencji osób niewidomych. Osoby niewidome są przez to postrzegane jako bezbronne i podporządkowane.

Stereotyp ten jest silniej wyrażany, gdy badani mówią o poglądach innych ludzi, a nie swoich własnych. Nasilenie stereotypów zależy także od orientacji polityczno-światopoglądowej badanych. Może to wpływać na wykluczenie osób niewidomych z aktywności społecznej i zawodowej.

Badania dotyczyły głównie młodych ludzi z dużych miast, co wymaga ostrożności w wyciąganiu wniosków. Przyszłe badania powinny objąć bardziej różnicowane grupy demograficzne i uwzględniać inne predyktory nasilenia stereotypów.

Dalsze badania są ważne, ponieważ ukryte uprzedzenia mogą bardziej komplikować zrozumienie swojej roli społecznej przez osoby niewidome. Przyszłe badania powinny testować zagrożenie stereotypem wobec osób niewidomych i metody jego redukcji.

Wyniki mogą mieć praktyczne implikacje, takie jak wspieranie społecznej rehabilitacji osób niewidomych poprzez rozwijanie umiejętności przeciwdziałania stereotypizacji. Metody te mogą obejmować ćwiczenia uważności, terapię behawioralno-poznawczą, relaksację oraz edukacyjne działania organizacji pozarządowych. Ważne jest znalezienie środków, które budują indywidualne podejście do osób niewidomych, wyrównując ich szanse życiowe.

Życzymy Państwu interesującej lektury.

dr hab. Wojciech Misztal,
prof. UW

Dyrektor Biura
ds. Analiz, Prognoz
i Współpracy
Międzynarodowej

dr Krzysztof Czechowski
Redaktor Naczelny

dr hab. n. med. Anna
Wilmowska-Pietruszyńska,
prof. UŁa

Zastępca Redaktora
Naczelnego i Redaktor
Tematyczna